

SPECIFICUL INTEGRĂRII SOCIALE A REFUGIAȚILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Doina CRĂCIUN, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială

The article finds out the problems that refugees' community from Moldova face with. The author mentions that most of refugees do not register good progress indicators of integration in the local community as there are enough rough living conditions. Also the lack of coherent collaboration between stakeholders, both local authorities and non-governmental organizations supported by UNHCR Moldova creates misunderstanding and confusion for refugees' integration. On the other side, undeveloped social services and a vague presence of the social workers during the integration process is constantly obstructing refugees to improve their life. As the number of refugees in Moldova is constantly growing, all stakeholders have the responsibility to create and maintain a long term partnership in order to ensure social, economic and cultural security for refugees.

Datele statistice prezentate de Biroul de Migrație și Azil al Ministerului Afacerilor de Interne al Republicii Moldova demonstrează faptul că țara noastră devine o zonă destul de atractivă pentru un număr aflat în continuă creștere de *refugiați*, care reprezintă *indivizii care sunt în afara țărilor de origine și care nu pot sau nu doresc să se întoarcă datorită unor temeri bine întemeiate de persecuție* [1]. Într-un sens mai larg, noțiunea de refugiat include *persoanele care și-au părăsit țările datorită violenței generalizate sau a tulburărilor sociale grave ori ca urmare a torturii, tratamentelor inumane sau degradante* [2, p.6], persecuției religioase sau de alt gen, adesea agentul terorii fiind guvernele țărilor de origine.

Acest fenomen se datorează, în primul rând, izbucnirii unor noi focare ale conflictelor armate, precum celor din Siria, Afganistan, Irak, Sudan etc., inclusiv celor din apropierea Republicii Moldova – cazul Ucrainei. Cu toate că Republica Moldova este o țară săracă, a cărei cetățeni în mare parte sunt migranți, aceasta totuși reprezintă o țară de destinație pentru refugiații care dispun de resurse financiare insuficiente pentru a pleca în țări prospere economic sau au venit pe o perioadă determinată cu ideea de a se reîntoarce la scurt timp înapoi sau refugiați care se află în drumul lor spre țările europene, tranzitând

teritoriul Republicii Moldova. Astfel, potrivit Raportului Biroului de Migrație și Azil „*Profilul Migraționist Extins al Republicii Moldova, pentru anii 2010-2015*”, protecția internațională a străinilor în Moldova este realizată în limitele prevederilor normelor internaționale în domeniu, precum și a legislației naționale.

Datele statistice denotă că numărul solicitărilor de azil în Republica Moldova pe parcursul anilor 2010-2015 a variat continuu. În anul 2015 au fost înregistrate 276 de cereri (la prima solicitare), numărul acestora majorându-se de circa 3 ori față de anul 2010. De menționat că numărul solicitanților de azil cu cereri pe rol la sfârșitul anului 2015 a fost de 110 persoane. În structura solicitanților de azil după țările de origine în 2014, pentru prima dată cetățenii ucraineni au deținut numărul cel mai mare, urmați de sirieni și afganezi, comparativ cu anul 2013, când cetățenii Siriei au fost în pozițiile top urmați de cetățenii din Afganistan și Kârgâzstan, pe când din Ucraina solicitanți de azil nu au fost. Această creștere reflectă clar consecința conflictului din Ucraina. În anul 2015, numărul solicitanților de azil a constituit 276 de persoane, ponderea cea mai mare (44,6%) o dețineau, de asemenea, cetățenii Ucrainei, urmați de cei din Siria, Irak și Afganistan care împreună însumau 35,4 procente. Pe parcursul anului 2015 de protecție umanitară au beneficiat 150 de străini, iar numărul celor cărora le-a fost respinsă cererea pentru protecție umanitară a constituit 36 de persoane. **La finele anului 2015, în Moldova trăiau 144 de persoane cu statut de refugiat, iar la începutul anului 2017 datele arată o creștere constantă: 153 de refugiați, 253 de beneficiari de protecție umanitară și 79 de solicitanți de azil, majoritatea dintre aceștia locuind în orașul Chișinău,** fapt care explică necesitatea realizării cercetării anume în capitală, având drept scop analizarea procesului de integrare socială a refugiaților din Republica Moldova și identificarea modalităților de intervenție asistențială, pornind de la ipoteza că dezvoltarea de servicii de asistență socială complexe și focusate pe refugiați determină integrarea socială eficientă a acestora în societatea moldovenească.

Informațiile colectate de Biroul de Migrație și Azil arată explicit necesitatea imperioasă de a dezvolta serviciile de asistență socială în vederea îmbunătățirii metodelor și tehnicilor de lucru cu solicitanții de azil, refugiații și beneficiarii de protecție umanitară în scopul de a facilita procesul de integrare socială eficientă a acestora.

Potrivit cercetării realizate în acest studiu, majoritatea refugiaților consideră că nu ar putea să se integreze în societatea moldovenească din cauza următoarelor piedici: *condițiile de trai sunt foarte anevoioase, plasarea în câmpul muncii este practic imposibilă, costul ridicat al chiriei și lipsa surselor financiare pentru întreținere, lipsa suportului asistențial din partea statului și dificultăți de relaționare în raport cu alți agenți ai statului precum primari, judecători, medici etc., dar și dificultăți de înțelegere cu localnicii.*

Pe de altă parte, cercetarea a scos în evidență lipsa unui cadru instituțional adecvat și a unor mecanisme de implementare a legislației care prevede un șir de drepturi și servicii destinate refugiaților și, prin urmare, necesitatea dezvoltării acestor servicii cu suportul organizațiilor neguvernamentale. Din păcate, munca acestora este susținută exclusiv de Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați și există puține pârghii de acțiune în domeniul facilitării integrării refugiaților în societate, atâta timp cât statul întreprinde puțin pentru a-și îndeplini obligațiunile pe care și le-a asumat față de refugiați prin adoptarea legislației corespunzătoare.

Integrarea refugiaților este un proces de lungă durată și necesită depunerea unor eforturi extraordinare, mai ales din partea refugiaților în situația în care statul își are reglementate toate mecanismele de realizare a acestui proces de integrare, în caz contrar, lucrurile devin mult mai complicate pentru refugiații care primesc suportul maxim din partea organizațiilor neguvernamentale, parteneri ale Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați din Moldova, în special a Centrului de Caritate pentru Refugiați.

Deoarece resursele umane și financiare ale statului sunt limitate în procesul de integrare socială a refugiaților este binevenit ca statul să se angajeze în parteneriate durabile cu organizațiile neguvernamentale din domeniu și cu suportul organismelor internaționale să creeze și să desfășoare proiecte al căror impact să fie consolidarea toleranței și buneii înțelegeri între refugiați și moldoveni, cât și integrarea refugiaților la nivel local.

Pe parcursul cercetării s-a dovedit necesitatea implicării mai multor actori în procesul de integrare socială a refugiaților, inclusiv specialiști din domeniul social, în mod prioritar, al asistentului social. În același context, s-a observat că refugiații trebuie să conteze și pe propriile

posibilități de a-și optimiza eforturile proprii în schimbarea situației apărute la nivel individual și social. Din aceste considerente, se observă necesitatea statului de continuare a eforturilor de sistematizare și ajustare a legislației naționale cu privire la refugiați și azil la standardele internaționale și în conformitate cu angajamentele internaționale ale Moldovei, precum și sporirea nivelului de cooperare a autorităților de stat cu organizațiile neguvernamentale din Moldova, fapt care ar asigura respectarea drepturilor și acordarea la un nivel înalt a ajutorului destinat refugiaților și solicitanților de azil.

Totodată, se necesită dezvoltarea de programe incluzive în domeniul integrării sociale a refugiaților și consolidarea durabilității programelor sectorului neguvernamental din domeniu prin crearea oportunităților de finanțare prin concursuri. Din motivul suprapopulării orașului Chișinău, este necesar a înființa unele centre la nordul și sudul țării în localitățile din apropierea punctelor de trecere a unei părți semnificative a solicitanților de azil în vederea descentralizării și dispersării serviciilor de integrare socială a refugiaților și creșterea coeziunii dintre aceștia și localnici și creșterea posibilităților de angajare în câmpul muncii. În decursul cercetării s-a dovedit faptul că refugiații dețin informații limitate privitor la rolurile specialiștilor din domeniul asistenței sociale, a instituțiilor de resort, cât și a drepturilor lor sociale pe care le dețin, fapt care denotă necesitatea creării de programe în asistență socială orientate către refugiați și familiile acestora care să consolideze colaborarea secțiilor/direcțiilor de asistență socială cu organizațiile neguvernamentale din domeniu.

Referințe:

1. *Convenția privind statutul refugiaților*. Geneva, 1951.
2. LEUNG, L. *Taking refuge in technology: communication practices in refugee camps and immigration detention*. Sydney, 2011, p.6.
3. NECULA, C., MIRCEA, R. *Manual de pregătire în domeniul integrării refugiaților în România*. București, 2009.

*Recomandat
Stela MILICENCO, dr., conf.univ.*